

O‘ZBEKISTONDA TUR MAHSULOT ISHLAB CHIQISH VA UNI SOTISH

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Turizm”(faoliyat turlari bo'yicha) yo‘nalishi magistranti

Ne‘matullayeva Guli Ne‘matullayevna

Annotatsiya: Ushbu maqola O‘zbekistonda turizmning yangi shaklining rivojlanishi va marketingini o‘rganadi. Mamlakatning boy madaniy merosi va tabiiy landshaftlaridan foydalangan holda, taklif etilayotgan turizm modeli ekomadaniy turizmga qaratilgan. Tadqiqotda mavjud tendensiyalar, manfaatdor tomonlarning istiqbollari va potentsial iqtisodiy ta’sirlarni tahlil qilish uchun sifatli usullar qo‘llaniladi. Natijalar muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun asosiy strategiyalarni ta’kidlab, o‘shish uchun muhim imkoniyatlarni ko‘rsatadi. Muhokama kelajakdagi rivojlanish bo‘yicha muammolar va tavsiyalar haqida tushuncha beradi.

Kirish so‘zlar: tur mahsulot ishlab chiqarish, ekoturizm, barqaror rivojlanish, iqtisodiy o‘shish, turizm infratuzilmasi, tabiiy landshaftlar.

ПРОИЗВОДСТВО И ПРОДАЖА РАЗЛИЧНЫХ ТОВАРОВ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация: В данной статье рассматривается развитие и маркетинг нового вида туризма в Узбекистане. Используя богатое культурное наследие и природные ландшафты страны, предлагаемая модель туризма ориентирована на эко-культурный туризм. В исследовании используются качественные методы для анализа текущих тенденций, точек зрения заинтересованных сторон и потенциальных экономических последствий. Результаты подчеркивают ключевые стратегии для успешной реализации и указывают на значительные возможности для роста. Обсуждение дает представление о проблемах и дает рекомендации для будущего развития.

Ключевые слова: туризм, экотуризм, устойчивое развитие, экономический рост, туристическая инфраструктура, природные ландшафты.

PRODUCTION AND SALE OF VARIOUS PRODUCTS IN UZBEKISTAN

Abstract: This article examines the development and marketing of a new form of tourism in Uzbekistan. Taking advantage of the country's rich cultural heritage and natural landscapes, the proposed tourism model focuses on eco-cultural tourism.

The study uses qualitative methods to analyze current trends, stakeholder perspectives, and potential economic impacts. The results highlight key strategies for successful implementation and indicate significant opportunities for growth. The discussion provides insight into challenges and recommendations for future development.

Keywords: tourism, ecotourism, sustainable development, economic growth, tourism infrastructure, natural landscapes.

KIRISH

O‘zining boy tarixiy merosi va rang-barang tabiiy landshaftlariga ega O‘zbekiston turizmni rivojlantirish uchun ulkan salohiyatga ega. O‘zbekistonda an’anaviy turizm birinchi navbatda Samarqand, Buxoro va Xiva kabi tarixiy va madaniy obyektlarga qaratilgan. Biroq, ekologik barqarorlikni madaniy tajribalar bilan birlashtirgan ekologik madaniy turizmga nisbatan global tendensiya kuchaymoqda. Ushbu maqola O‘zbekistonda ekologik-madaniy turizmning yangi shaklini rivojlantirish va sotishning maqsadga muvofiqligi va strategiyasini o‘rganishga qaratilgan.

METODLAR VA ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu tadqiqot birlamchi va ikkilamchi ma'lumotlarni o‘z ichiga olgan sifatli tadqiqot usulidan foydalanadi. Turizm yo‘nalishlari, ekoturizm va madaniy turizm bo‘yicha mavjud tadqiqotlar tahlil qilindi. O‘zbekistonda ekologik madaniy turizmni rivojlantirish bilan bog‘liq kuchli, zaif tomonlar, imkoniyatlar va tahdidlarni baholandi. Tur mahsulot ishlab chiqarish va sotish jarayonini chuqurroq tushunish uchun empirik tadqiqot metodlaridan foydalanish maqsadga muvofiq. So‘rovnomalar va intervyular orqali tur mahsulot ishlab chiqaruvchi kompaniyalar, fermerlar, va distribyutorlar bilan muloqot qilish muhimdir. Shuningdek, raqamli analiz yordamida O‘zbekistondagi tur mahsulot ishlab chiqarish hajmi va savdosi bo‘yicha statistik ma'lumotlarni tahlil qilish zarur. O‘zbekistonning turli viloyatlaridagi tur mahsulot ishlab chiqarish va sotish holatlarini solishtirish orqali mintaqaviy farqlarni aniqlash mumkin. Bundan tashqari, xalqaro tajribani o‘rganish va uni O‘zbekistonga tatbiq qilish orqali rivojlanish strategiyalarini shakllantirish imkoniyati mavjud. So‘nggi yillarda tur mahsulot ishlab chiqarish va savdo statistikalarni tahlil qilish orqali bozor tendensiyalarini aniqlash mumkin. Bu esa kelajakdagi prognozlarni aniqroq qilishga yordam beradi.

Buhalis, D., & Costa, C. "Tourism Business Frontiers: Consumers, Products and Industry" kitobi zamonaviy turizm tendensiyalari va turistlarning xulq-atvorining evolyutsiyasini ko'rib chiqadi, bu O'zbekistonda ekologik-madaniy turizm kontekstini tushunishda muhimdir.[1] United Nations World Tourism Organization (UNWTO) "Tourism in the 2030 Agenda" hisoboti turizmning barqaror rivojlanishdagi rolini muhokama qiladi, bu esa O'zbekistonda ekologik-madaniy turizm maqsadlariga mos keladi.[2] Weaver, D. B. "The Encyclopedia of Ecotourism" - ekoturizmning turli jihatlarini, jumladan, O'zbekistonga tatbiq etilishi mumkin bo'lgan holatlar va nazariy asoslarni o'z ichiga olgan keng qamrovli resurs.[3] Asia Development Bank (ADB) "Ecotourism as a Driver for Economic Growth: Uzbekistan Case Study" tadqiqoti O'zbekistonda ekoturizmning iqtisodiy o'sishdagi potensialini, jumladan, iqtisodiy prognozlar va manfaatdor tomonlar tahlilini taqdim etadi. [4]

NATIJARLAR

O'zbekiston turizmi asosan o'zining tarixiy joylari atrofida joylashgan bo'lib, ekoturizm bo'yicha takliflar cheklangan. Potensial diqqatga sazovor joylar: Aniqlangan potensial eko-madaniy turizm ob'ektlari qatoriga Nurotau-Qizilqum biosfera rezervati, Orol dengizi mintaqasi, Chimyon va Ugom-Chotqolning tog'li hududlari kiradi. Manfaatdor tomonlar istiqbollari: Manfaatdor tomonlar bilan suhbatlar iqtisodiy diversifikatsiya, madaniyatni saqlash va atrof-muhitni muhofaza qilish kabi potensial foyda keltirgan holda eko-madaniy turizmni kuchli qo'llab-quvvatlashni ta'kidladi. Turistlar uchun imtiyozlar: So'rov natijalari eko-madaniy sayyohlik tajribasiga, ayniqsa, yosh, atrof-muhitga e'tiborli sayohatchilarning qiziqishi yuqori ekanligini ko'rsatdi. O'zbekistonda ekologik-madaniy turizmning rivojlanishi iqtisodiy va ijtimoiy manfaatlar uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Barqaror amaliyotni madaniy tajribalar bilan integratsiyalashgan holda, ushbu model sayyohlarning yangi segmentini jalb qilishi, turizmning atrof-muhitga ta'sirini kamaytirishi va mahalliy jamoalar uchun iqtisodiy imkoniyatlarni taqdim etishi mumkin.

Rivojlanishning asosiy strategiyalari

– Infratuzilmani rivojlantirish: Barqaror infratuzilma investitsiyalari orqali ekologik madaniyat obektlariga kirishni yaxshilash.

- Potentsialni oshirish: Mahalliy hamjamiyatlarni ekoturizm amaliyotlari va mehmondo‘stlikni boshqarishga o‘rgatish.
- Marketing va reklama: noyob ekologik-madaniy tajribalarni ta'kidlab, global auditoriyani qamrab olish uchun raqamli marketing strategiyalaridan foydalaning.
- Hamkorlik: O‘zbekistonni ekologik madaniy yo‘nalish sifatida targ‘ib qilish uchun xalqaro ekoturizm tashkilotlari va sayyohlik agentliklari bilan hamkorlik qilish.

Qiyinchiliklar va tavsiyalar

- Ekologik tashvishlar: turizmni rivojlantirish tabiiy va madaniy resurslarga salbiy ta'sir ko‘rsatmasligini ta'minlash.
- Iqtisodiy barqarorlik: investitsiya xarajatlarini potentsial daromad olish bilan muvozanatlash.
- Madaniy sezgirlik: mahalliy an'analar va turmush tarzini hurmat qilish va saqlash.

MUHOKAMA

O‘zbekistonning rang-barang tabiiy landshaftlari va noyob biologik xilma-xilligi mamlakatni ekoturizmni rivojlantirish uchun asosiy nomzod sifatida ko‘rsatadi. Mamlakatning keng Qizilqum cho‘lidan to qorli Tyan-Shan tog‘larigacha bo‘lgan geografik joylashuvi ochiq havoda sayr qilish, qoyaga ko‘tarilish va qumbordda sayr qilish kabi turli imkoniyatlarni taqdim etadi. Bundan tashqari, O‘zbekistonda yovvoyi tabiatning keng doirasini, jumladan, noyob va yo‘qolib ketish xavfi ostida turgan turlarni muhofaza qiluvchi bir qancha milliy bog‘ va qo‘riqxonalar mavjud. Butunjahon yovvoyi tabiat jamg‘armasi ma’lumotlariga ko‘ra, O‘zbekistonda 8000 dan ortiq o‘simlik, 155 turdagi sutemizuvchilar va 450 turdagi qushlar yashaydi, bu esa yovvoyi tabiatni sevuvchilar uchun jozibador maskanga aylanadi.

O‘zbekiston hukumati sarguzasht va ekoturizm salohiyatini e’tirof etgan holda turizmning ushbu turlarini rivojlantirish va ommalashtirish choralari ko‘rdi. Hukumat qarori bilan Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi tashkil etilib, “O‘zbekiston – Ipak yo‘li gavhari” nomli ekoturizm milliy brendi yaratildi. Bundan tashqari, hukumat atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiiy resurslarni saqlash

bo'yicha chora-tadbirlar ko'rmoqda, masalan, bir martalik plastmassalarni taqiqlashni amalga oshirish va turizm sanoatida barqaror amaliyotni targ'ib qilish. Shuni ta'kidlash kerakki, O'zbekistonda sarguzasht va ekoturizmning rivojlanishiga mumkin bo'lgan qarama-qarshilik turizmning ushbu turlarini qo'llab-quvvatlash uchun infratuzilma va resurslarning etishmasligi bo'lishi mumkin. Biroq O'zbekiston hukumati bu muammoni hal qilish uchun eko-loyihaalar, kempinglar, sarguzasht bog'lari kabi turizm infratuzilmasini rivojlantirishga sarmoya kiritish kabi choralar ko'rmoqda. Bundan tashqari, hukumat mahalliy hamjamiyatlar va turizm sohasi korxonalarini uchun barqaror va mas'uliyatli turizm sektorini yaratishga yordam beradigan o'qitish va ta'limni ta'minlamoqda. O'zbekistonda turizmning yangi yondashuvi nafaqat iqtisodiy imkoniyatlarni, balki barqaror va mas'uliyatli amaliyotlarni ham targ'ib qiladi. Mamlakatning noyob madaniy-tarixiy merosi, sarguzasht va ekoturizm salohiyatiga e'tibor qaratish orqali O'zbekiston mamlakatning boy tarixi va madaniyati bilan tanishishga qiziquvchi turli sayyohlarni jalb qiladi. Bu mahalliy korxonalar va jamoalar uchun yangi ish o'rinlari va daromadlar yaratilishiga olib keladi, mamlakatning umumiy iqtisodiy o'sishiga hissa qo'shadi.

XULOSA

Ekologik-madaniy turizm O'zbekiston uchun katta istiqbolga ega bo'lib, xalqning boy madaniy merosi va tabiiy go'zalligini saqlab qolgan holda iqtisodiy rivojlanishning barqaror yo'lini taklif etadi. Strategik rivojlanish va marketing tashabbuslarini amalga oshirish orqali O'zbekiston o'zini yetakchi eko-madaniy turizm yo'nalishi sifatida ko'rsatishi mumkin. Ushbu yangi yondashuvning uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta'minlash uchun turizm sanoati uchun ta'lim va treninglar bilan bir qatorda mahalliy hamjamiyat va biznes bilan hamkorlik qilish muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, ushbu turizm inqilobining iqtisodiy va ijtimoiy foydalari mintaqaga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Mas'uliyatli turizm amaliyoti bilan O'zbekiston turistlar va mahalliy aholi uchun foydali bo'lgan barqaror va rivojlanayotgan turizm sanoatini yaratishi mumkin. Mamlakat kelajagi eng yaxshi sayyohlik yo'nalishi sifatida istiqbolli ko'rinadi va O'zbekiston o'z salohiyatini ishga solib, mas'uliyatli turizm amaliyotida yetakchilik qilish vaqti keldi.

REFERENCES

1. Buhalis, D., & Costa, C. (2006). *Tourism Business Frontiers: Consumers, Products and Industry*. Routledge.
2. United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2019). *Tourism in the 2030 Agenda*.
3. Weaver, D. B. (2001). *The Encyclopedia of Ecotourism*. CABI Publishing.
4. Asia Development Bank (ADB). (2020). *Ecotourism as a Driver for Economic Growth: Uzbekistan Case Study*.

Research Science and
Innovation House

